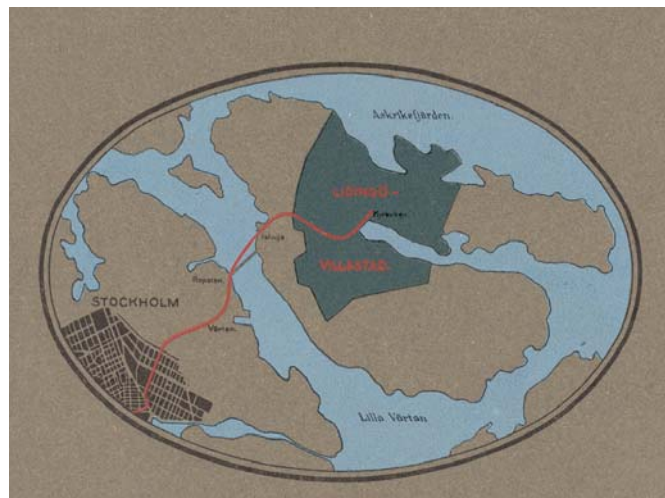

AB Lidingö Villastad

Hjalmar Arwins vision och verk

Faktablad av Lidingö stadsarkiv

Bilden från förstasidan av en försäljningsbroschyr från 1911 visar den areal som bolaget förvärvade. 1904-1905 och styckade upp till Villatomter. En fjärdedel av Lidingös sammanlagda yta.

Visionären Hjalmar Arwin

Hjalmar A. Andersson, (efter 1914 Arwin), är den man som helt kom att dominera Lidingös förvandling från jordbruksbygd och sommarviste för rika stockholmsfamiljer till en modern förort för permanentboende. Idéerna låg i tiden: att bo nära naturen ansågs hälsobringande och den burgna borgarklassen tilltalades av den sociala differentieringen och den lägre kommunalskatten. Hur idéerna börjat slå igenom utomlands hade den unge byggnadsingenjören iakttagit vid sina studieresor utomlands. Tillbaka i Sverige fick han tillfälle att realisera idéerna tillsammans med grundaren av Djursholms villastad Henrik Palme. Efter att ha ritat och byggt 40 villor i Djursholm var han en förmögen man och beredd att pröva sina vingar i ett eget projekt. Han fastnade för Lidingö med dess närhet till Stockholm.

Hjalmar A. Anderssons framgångar som entreprenör berodde på flera faktorer: han besatt en närmast ousinlig energi; han var lyhörd för tidens strömningar; han hade förmågan att omge sig med kompetenta medarbetare; han insåg behovet av en skicklig marknadsföring och framförallt insåg han behovet av en fullt utbyggd infrastruktur, med vad det innebar av goda kommunikationer, närhet till affärer; fungerande vatten och avlopp. Men också tillgång till dåtidens två stora nyheter: elektricitet och telefon.

Med stadsplaneraren P.O. Hallmans hjälp växte den nya moderna förorten raskt. Det enda problemet var brofrågan. Redan 1905 hade han motionerat i fullmäktige om en fast vägbank över Värtan där tågen från Lidingöbanan snabbt kunde passera på sin färd till och från Stockholm. Men brofrågan förhalades ständigt och det började skära sig mellan Hjalmar Andersson och Lidingös kommunalpolitiker. En kombination av vacklande hälsa och bristande tålamod gjorde att han 1920 sålde sitt aktieinnehav i bolaget och året efter lämnade över ordförandeskapet i bolaget till nya krafter.

Hjalmar Arwin dog 1927, två år efter brons invigning, endast 56 år gammal.

AB Lidingö Villastad, historik

Ett lån från Stockholms Inteckningsbank på 565 000 kronor gjorde det möjligt för den 33-årige Hjalmar A. Andersson att åren 1904-1905 köpa Bo med Listelgärdet, Hersby, Hustegaholm, Koltorpet, Rudboda och Wattängen. Tillsammans en fjärdedel av Lidingös areal. Han sålde sedan marken till, det den 23 mars 1906 bildade AB Lidingö Villastad, där han själv innehade aktiemajoriteten.

Man startade genast med att bygga upp ett villasamhälle av modernaste snitt, med en infrastruktur med vatten, avlopp, elektricitet och vägar. För att göra den nya förorten attraktiv startade Hjalmar Andersson även Lidingö Trafik AB för att skapa snabba och säkra kommunikationer till och från Stockholm. Redan 1907 var första delen av norra banan klar att tas i trafik mellan Islinge och Hersbyholm och 1909 var den slutliga sträckningen till ändhållplatsen vid Kyrkviken klar. Succén för tomtförsäljningen var omedelbar och överträffade vida bolagets förväntningar. Nyåret 1907 hade man redan sålt 158 tomter mot kalkylerade 150 på fem år.

1907 flyttade både villastaden och trafikbolaget sina kontor till radhuskomplexet vid Canadastigen nära Kyrkvikens station. De hade ritats av Rudolf Arborelius och är Sveriges äldsta radhus. De var avsedda för lägre tjänstemän och hantverkare.

Under 1910-talet avtog tomtförsäljningen, delvis till följd av att brofrågan inte tycktes få någon lösning inom en överskådlig framtid, och 1920 bildades AB Lidingö staden genom en samslagning av AB Lidingö Villastad, Lidingö Trafik AB, Vestra Yttringe samt Hersby och Sticklinge villastäder. De dåliga konjunkturperioderna under 1920 och 1930-talen gjorde att tomtförsäljningen sjönk, varvid företaget kom på obestånd. För att undvika likvidation gick Svenska Handelsbanken 1931 in med kapital för att 1941 ta över verksamheten helt.

1943 inköpte staden Lidingö Tomt AB, Fastighetsbolaget Norra Lidingön och Lidingö Trafik AB.

AB Lidingö Villastad i stadsarkivet

AB Lidingö villastads arkiv omspannar tiden 1906-1942 och omfattar ca 7 hyllmeter handlingar. Styrelse- och bolagsstämmoprotokoll samt verksamhets- och revisionsberättelser finns för hela tiden med ett fåtal luckor. Dessa handlingar ger snabba ingångar till bolagets historiska utveckling.

Tomtmätningar och avstyckningar (serien F1) med beskrivningar och kartor ger en god bild av hur villastaden expanderar över tid. Serien omfattar 1,5 hyllmeter. Till samma typ av handlingar hör rågångs-förrättningar och handlingar rörande stads- och utomplane-bestämmelser.

Av köpekontrakten (ca 1 hm) framgår köpare, tomtens areal och pris. Till denna serie finns också ett register (serie D1) som underlättar återsökningen. Kontrakten ger också intressanta inblickar i regelverket för tomternas bebyggelse och planering.

Genom att titeln är angiven för köparna får man också en god bild av vilka samhällsklasser som etablerade sig i villastaden.

Bolagets ekonomiska utveckling kan utläsas av huvudböckerna som finns för tiden 1907-41.

Ytterligare information om Lidingö stadsarkiv finns på stadens hemsida, www.lidingo.se.

Arkivet har inga fasta öppettider men kan besökas efter överenskommelse.

Besöksadress: Lidingö stadshus, Stockholmsvägen 50

Postadress: 181 82 Lidingö

Telefon: 731 31 45

E-post: stadsarkivet@lidingo.se

